

Binnenland

‘Ik werd ineens ook verdacht’

Interview
Margorzata
Bos-Karczewska

Moedig en hardwerkend, zo zagen veel Nederlanders Polen. ‘Ik hoop niet dat dat meldpunt een ommekeer is geweest.’

Van onze verslaggever
Olaf Tempelman

‘Het jaar 2012 is een troepenjaar geweest’, zegt Margorzata Bos-Karczewska. Op de tafel in Zoetermeer staat een kristallen boksaal. Dat is de Poolse persprijs die zij op 20 oktober in Gdynia, een havenstad in het noorden van Polen, ontving voor haar opiniwerk in de Nederlandse pers. Bos-Karczewska (53), econoom, voorzitter van Stichting Poolse Experts in Nederland en hoofdredactrice van de website Polonia.nl, was al jaren een hoegbeeld van de Poolse gemeenschap in Nederland toen ze dit jaar bijna een internationaal mediapersonage werd. De Duitse tv, *Washington Post* en flink wat Poolse media wilden van haar weten waarom er in Nederland een Polen Meldpunt was ingesteld en waarom de premier zich daar niet van distantieerde.

Vergeleken met de eerste helft van het jaar is het nu opvallend stil rond de Polen. ‘Alsof met het verlies van Wilders ook de anti-Poolse stemming is verdwenen. Ik hoop dat het geen stilte voor een nieuwe storm is, dat Polen Meldpunt behalve een dieptepunt ook een ommekeer is geweest. Veel Polen durfden hun taal niet meer op straat te spreken. Vooroordelen verspreiden zich zo snel. Ik ben 32 jaar in Nederland. Ik lynchte met een Poolse vriendin in Haarzuilens en werd ineens verdacht van het stelen van een caffè-machiattoplepje.’ Margorzata Bos’ levensverhaal staat beschreven in *Honderd jaar heimwee – De geschiedenis van Polen in Nederland*. Dat boek mag een klein Poolse feest heten in een jaar waarin weinig te vieren was. Ben pamflet van ‘Poolse soldaten aan inwoners van Nederland’, in de herfst van 1944 verspreid in het door Polen bevrijde Breda, is opnieuw afgedrukt. Het boek bevat ook verhalen over Poolse soldaten die in Nederland bleven, én over de Polen die voor en na hen kwamen. In de eerste decennia van de 20ste eeuw trokken Poolse mijnwerkers naar Zuid-Limburg. Poolse joden vestigden zich in de grote Nederlandse steden. Tijdens het communisme arriveerden politieke vluchte-

Na de bevrijding van Breda trouwt de voormalige Poolse korporaal Franciszek Lyskawa in 1946 met zijn Nederlandse lichte.

Ingen. Wat al die Polen gemeenschappelijk hadden, was hun goede imago. ‘Nederlanders zagen Polen lang als moedig en hardwerkend’, zegt Bos-Karczewska.

Haar trouwfoto uit 1980 vinden we ook terug in *Honderd jaar heimwee*, in het hoofdstuk over gemengde stellen. ‘Het Nederland dat ik destijds leerde kennen, was een klein paradijs. Stel je voor: volle winkels, een eigen koelkast... Nederlanders waren ontspannen en naar buiten gericht, geïnteresseerd in de wereld.’

De Poolse arbeidsmigranten die na 1 mei 2007 naar Nederland kwamen, zegt Bos-Karczewska, hadden geen idee van hun slechte timing. Het Nederland van na de moorden op Fortuyn en Van Gogh was verlamd. Ik herkende het niet meer terug. Nederland

was altijd pragmatisch, problemen werden snel benoemd en opgelost. De laatste jaren werden problemen door media en politiek tot kolossale proporties opgeblazen. Vervolgens gebeurde er niets. Het gevolg is dat de situatie van Poolse werknemers in Nederland nu slechter is dan in andere EU-landen.’

Met meer dan 100 duizend Poolse arbeidsmigranten neemt Nederland in de EU een vierde plek in, na Groot-Brittannië (bijna een miljoen), Duitsland (een half miljoen) en Ierland. ‘In Engeland noemden ze Polen 3D-arbeiders, inzetbaar voor alles wat *dull*, *dirty* of *dangerous* is. In Nederland is de situatie nog slechter door de macht van de uitzendbureaus. Die hebben geen ander doel dan arbeidsmigranten goedkoop, rechteloos en

Margorzata Bos-Karczewska van Stichting Poolse Experts in Nederland

“Toen dat Polen Meldpunt er kwam, durfden veel Polen hun taal niet meer op straat te spreken

flexibel te houden. Bij voorkuur halen ze mensen voor drie maanden naar Nederland, zodat ze nergens aanspraak op kunnen maken. Dat is echt een verschil met Engeland of Duitsland, waar arbeidsmigranten over meer rechten beschikken. Minister Kamp heeft op zijn vorige post, Sociale Zaken, de strijd met de uitzendbureaus aangekondigd. Resultaten zijn er nog niet echt, maar het is hoopgevend.’

Uit *Honderd jaar heimwee* leren we nog iets: de jongste lichting Polen in Nederland krijgt weinig hulp bij de sociale integratie - in tegenstelling tot de lichtingen uit de 20ste eeuw. ‘De Poolse mijnwerkers in Zuid-Limburg kregen veel steun van de katholieke kerk. In het huidige Nederland speelt de kerk nauwelijks een rol meer. De overheid trekt zich terug. Het gevolg is dat arbeidsmigranten allerlei dingen simpelweg niet weten. Een eenvoudig voorbeeld: Polen komen met de Nederlandse politie in aanraking omdat ze vissen. In Polen mag dat overal.’

Misverstanden als deze zijn te voorkomen met één goede brochure, zegt Bos-Karczewska. Ze legt een Frans informatieboekje voor Polen op tafel, naast een folder van het Nederlandse ministerie van Sociale Zaken. ‘In het Franse boekje wordt de regelgeving punt voor punt uitgelegd. Het Nederlandse ding ziet er leuk uit, maar er staat niets in.’

Wim Willems, Hanneke Verbeek (redactie): *Honderd jaar heimwee – De geschiedenis van Polen in Nederland*. Boorn; ISBN 9789 461 050595; € 24,95